

Sămănătorul

Redactor responsabil:
Dr. Enea Popa

Redacția: Piața Regele Ferdinand 55
Administrația: Piața Regele Ferdinand 56

FOAIE CULTURALĂ-POLITICĂ

Apare la 5, 15 și 25 a fiecărei luni
sub conducerea unui comitet

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe anul întreg 120 Lei
Pe jumătate an 60 Lei
Pe trei luni 30 Lei

Legea Cooperăției

de G. Vlădescu Albeștil.

Noi, cei cari trăim zilele de azi, nu am uitat viața de umilire și de robie a satelor.

Nu putem uita viața chinuită a sateanului, omorât de dijmă, clacă și resfet, îngenunchiat la poarta arendașului hrăpăreț, și în băătăura cămătarului din sat, care pentru un pol cere doi.

Nu trebuie să uităm, munca de rob, care cu agoniseala unui an, nu putea să acopere angara-lele și nici camăta, ne stă și acum pironită în fața ochilor jalea de atunci.

Munca noapte și zi, crucea de voinic, gospodarul casei, munca femeia chinuită și de alte griji, se străduiau după puterea lor copiii în arșița dogoritoare, pentru a se vedea cu toții, în pragul iernei, zdrențuiți, cu hambarul gol și casa pustie de sărăcie.

Așteptau cu sacul la subsioară, la ușa logofătului, mercial cu făină stricată, care angaja pe un an înainte munca unei familii.

La ușa lor venea toba percepteurului și vătășelul ducea în spate velința, cămătarul îi ridica plugul, sau îi culegea de pe fundul hambarului ultima nădejde de hrană.

Primeau pe obraji lovitură arendașului, și nu odată simțeau în spate biciul arnăutului, pentru un spic rămas în urma secerei.

Această chinuitoare viață de robi ai pământului strămoșesc, pe care nu trebuie s'o uităm, cei care am păscut-o, a dus la des-nădejde, și în primăvara lui 1907 viforul durerilor înăbușite a cuprins Țara.

Am avut atunci o revoluție.

Țăranul român a rupt prin jertfa lui apăsarea zilelor de robie.

Conducătorii de pe atunci, cari cărmuiau țara, s'au desmeticit.

Un mare român, care nu trebuie să-l uităm în vecii-vecilor, Spiru Haret, a hotărât liberarea țăranilor din ghiarele lacome ale cămătarilor. Și a făcut-o înfăptuind în inima satelor, băncile populare. Nu sunt așa de puțini din cei de azi, care își trăesc zilele în viața satelor, să nu-și

aducă aminte cât bine au făcut aceste bănci, în acele vremuri.

Mulți dintre lacomii satelor au fost îngenunchiați, o mulțime de moșii au fost smulse din mâna arendașilor lacomi, și trecute prin obști în mâinile țăranilor. Nevoile plugarilor, dacă nu toate, dar cele mai multe își găseau la banca populară un adăpost și un sprijin.

Încet-încet, satele noastre au început să se înfiripeze.

Kăzboiul a dărâmat în gospodăria noastră și această înjghebare, iar după război corbii satelor, îmbogățiți din nenorocirea altora, și-au arătat din nou colții.

Ajutați de sărăcie și nevoi și mai ales de dezmetații și nesăturații partidelor de eri, au dărâmat băncile populare și au batjocorit cooperativele.

Le-au scos aproape pe toate la tobă, căci vedeau în ele cea mai mare primejdie.

Guvernul de azi al partidului național-țărănesc, care are în gândurile lui bune ridicarea și întărirea satelor, a tălmăcit prin legea băncilor populare și a cooperativeelor, această dorință.

Domnul ministru Ion Răducanu are gata această lege, care va scăpa satele din ghiarele lacomie.

Această lege dă libertate satelor de a-și chivernisi munca și economia, ajutată de stat, numai în folosul mulțimei, nu a lacomilor și a acelor cu gânduri de procopseală, din stădania altora.

Legea e bună și mântuitoare, dar pentru foloasele ei rodnice, ne trebuie înțelegerea și cuminențiența tutului.

Țărănimea trebuie să priceapă că numai unită își va putea apăra munca și ajuta înfiriparea gospodăriilor ruinate de război.

E dureros ca să vedem o țară de plugari muncitori, batjocoriți de lacomia băncilor nesătule și hârțuiți în drumul lor de atâtea nevoi, când li se dă acum prin această lege puțința de libertate, dezrobire și de înstărire.

Noi avem toată încrederea și vedem de pe acum foloasele mari, ale acestei legi.

Nu mai poate fi îngăduit ca milioane de plugari muncitori să fie jefuiți în bunurile lor, de câteva mii de hrăpăreți.

Această lege ne va ridica din ruină, iar gândurile ei bune le vom tălmăci fără zăbavă, în această foaie.

(„Țărănismul“)

Jocul de-a bolșevismul

De când la cârma țării se află partidul național-țărănesc, toată lumea răsuflă mai ușor, toată lumea simte că în țara noastră domnește o mai mare siguranță a persoanei și a avutului omului, toată lumea simte că partidul național-țărănesc înțelege să cărmuiască țara cu pricepere, cu blândeță și cu cinste. Guvernul Maniu nu vrea să cărmuiască țara cu așa numitele „măsuri excepționale“, — cum au cărmuit-o liberalii și averescanii — căci cu astfel de măsuri orice măgar poate cărmui. Cu măsuri excepționale se cărmuește o țară numai de către niște cărmuitori ajunși la cârmă pe căi lăaturalnice, prin silnicii și apucături rele și prin fărădelegi. Un guvern ajuns la cârma țării din voința cuvârșitoarei mulțimi a cetățenilor alegători nu are lipsă de măsuri excepționale pentru a cărmui o țară.

Liberalii și averescanii, se vede, nu se pot împăca cu gândul că partidul național-țărănesc cărmuește țara cu legea în mână, fără să ia măsuri cari să treacă peste marginile legii. Mare de tot e ciuda și năcazul liberalilor și al averescanilor văzând cu câtă înțelepciune, cu câtă pricepere și răspundere cărmuesc oamenii domnului Maniu treburile țării.

Nestiind ei cum ar putea împinge pe național-țărăniști la ceva fapte nesocotite, la ceva măsuri cari să treacă peste marginile legii, liberalii și cei câțiva averescani câți au mai rămas în jurul diui general Averescu se tot frământă să născocescă ceva primejdie mare pentru țară, crezând că, dacă vor arăta în Parlament și prin gazetele lor o mare primejdie, — care trăește numai în închipuirea lor — guvernul va lua de bune și adevărate toate știrile lor și îndată va porni la înființarea din nou a stării de asediu, a cenzurii și a celorlalte fabricate de cărmuire liberale și averescane.

Astfel judecând liberalii și averescanii, s'au gândit să născocescă primejdia „bolșevismului“, care ar fi intrat în țară din Rusia și din zi în zi s'ar lăsește tot mai mult. Cam așa glăsuiesc liberalii și averescanii în Parlament și în toate gazetele lor.

În legătură cu aceste vești, lăpitate de liberalii și averescanii în lungul și latul țării, trebuie să știm un lucru. Anume: se prea poate că în Basarabia năcazurile și lipsurile bieților oameni sunt mai mari decât în alte părți ale țării. Se prea poate că bolșevicii din Rusia au în Basarabia o ceată de oameni bine plățiți, cari încearcă să în-

văjbească spiritele cu învățăturile lor mizerabile. Se prea poate că aceste învățături pot rătăci pe unii oamenii cu judecata mai slabă.

Trebuie însă să se știe hotărât, că în sânul poporului nostru bolșevismul nu poate prinde rădăcini. Și nu poate prinde rădăcini, fiindcă cu toții cunoaștem grozăviile și nenorocirile bolșevismului din Rusia, cunoaștem prăpastia neagră și adâncă în care un popor poate fi împins de învățăturile și planurile diavolești ale bolșevismului.

Liberalii și averescanii știu bine că poporul nostru respinge cu hotărâre bolșevismul, dar cu toate acestea vorbesc mereu despre bolșevizarea Basarabiei. Aceasta o fac — liberalii și averescanii — numai cu gândul ascuns de-a pune guvernului Maniu tot felul de pițeci; răspândesc aceste știri mincinoase numai pentruca lumea din țară și de peste granițe să creadă că în țara noastră nu se poate cărmui decât cu mijloacele și apucăturile liberalilor și ale averescanilor.

Guvernul Maniu însă — aceasta trebuie să se știe — va ști lua toate măsurile prescrise de legile țării, împotriva tuturor acelor cari, prin mijloace și apucături neîngăduite, încearcă să tulbure pacea și liniștea țării.

Deci, cei vinovați să ia aminte!

Pasări călătoare

Mai zilele trecute un țăran fruntaș dintr'o comună de pe Mureș mi-a arătat scrisoarea ce i-a scris-o un avocat român din Târgu-Mureș, scrisoare prin care numitul avocat da de știre țăranelui fruntaș că domnia sa — avocatul din Tg.-Mureș — a fost încredințat de dl Dr. Nicolae Lupu, președintele partidului țărănesc, să organizeze acest partid în județul nostru, iar dl avocat, la rândul său invita pe acest țăran să primească să organizeze partidul domnului Dr. Lupu în comuna sa. Pe țăranul fruntaș, căruia domnul avocat din Tg.-Mureș i-a trimis scrisoarea, îl știu membri credincioși și însuflețit al partidului național-țărănesc și, poate, și domnul avocat din Tg.-Mureș îl știa ca atare. Cu toate acestea domnul avocat din Tg.-Mureș a încercat să pescuiască pe acest țăran fruntaș pentru noua politică spre care, se vede, încearcă să sboare pasărea călătoare dintr'un partid în altul care este domnul avocat din Târgu-Mureș.

Țăranul care-mi arăta scrisoarea cu pricina era foarte mirat de pasul și încercarea, precum și de proaspăta orientare politică a domnului avocat. Se vede că țăranul știa prea bine, că domnul avocat, vai!, ca foarte mulți cărturari-farisei din țara românească, a fost mai întâi averescan, apoi cuzist, mai apoi liberal înfocat, iar acum a devenit „lupist“, lup care crede că țărani sunt niște oi pe cari le poate îm-buca așa de ușor.

Nu vreau să mă opresc prea mult asupra acestei întâmplări. Vreau să spun numai un lucru. Și anume că: e tristă, e disgestătoare, e chiar scârboasă pilda ce unii cărturari (farisei) a dau, trecând așa de cu mare ușurință dintr'un partid în altul. E lucru urât să spurci așa de ușor culbul care l-ai avut pentru a sbura în altul numai fiindcă crezi

că noul cuib va fi mai cald. Unde sunt, domnilor călători, convingerile cu cari așa de mult șiți să paradați și să îmbătați lumea? Nu credeți, domnilor, că e prea urât lucru să treceți, așa peste noapte, dintr'un partid în altul, și să încercați să duceți și pe alții cu dvoastră? Mai înțeleg să te retragi dintr'un partid, să stai un timp la o parte și să intri apoi într'un partid care este mai aproape de sufletul tău și de mintea ta. Dar să te culci liberal și să te scoți lupist, să te culci averescan și te scoți liberal, sau așa mai depart, — așa nu prea o înțeleg! Ba, ce să zic, înțeleg prea bine. Înțeleg că această este politica folosului personal, este politica cea mai obișnuită în țara românească, unde oamenii sunt așa de obișnuiți să lingă ce au scuipat ieri.

Ferește-te, ferești-te, iubite cetitor, de oamenii, de cărturarii-farisei și de oamenii din orice pătură socială cari fac această politică a pasărilor călătoare dintr'un partid în altul, căci aceștia nu sunt oameni pe al căror cuvânt să poți clădi, ci tot ce să clădește pe cuvântul lor e menit să se dărâme.

Ion Poiană

Culturale

Din Gorn. șt. În ziua de 3 Martie a. c. cercul cultural XVI Reghin al învățătorilor, de sub președinția dui inv. dir. Alexandru Moldovan, a ținut ședință intimă și conferințe populare în colibuța Gornești, având și binevoitorul concurs al școlii normale din Tg-Mureș și al despărțământului Reghin al „Ăstreii”.

În ședința intimă dl învățător N. Iohănescu, din comuna Gornești, a făcut lecție practică din geografie, cu elevii clasei IV-a, iar dl inv. Bazil Dumitru, din Reghin, a disertat despre învățământul compunerii. La discuțiile privitoare la practica pedagogică a luat parte și corpul didactic dela școala normală din Tg-Mureș, în frunte cu dl director Traian Popa.

La partea populară elevii școlii normale au executat mai multe cântări bine reușite, sub conducerea dui prof. Vicol. Trei elevi au executat melodii românești la vioară. Elevul Petrușiu a stors aplauzele publicului cu câteva doine. A fost bine jucată piesa de teatru „Doi țărani și cinci călani”. Elevul Iordăchescu a recitat bine câteva poezii de Gh. Coșbuc.

Au urmat, apoi, trei conferințe. Cea dintâi a fost a dui director Traian Popa, care a vorbit despre Alexandru Papiu-Iliarianu. A doua a fost a dui Dr. Eugen Nicoara, directorul desp. Reghin al „Ăstreii”, care a vorbit despre pagubele și boalele grozave aduse pe capul poporului nostru de întrebuintarea în măsură prea mare a băuturilor spiritoase. Iar a treia conferință a fost a dui inv. dir. Vasile Cotta, care a vorbit despre obiceiul rău al poporului nostru dela săte de a se pari pentru toate nimicurile, chetruind bani și și vreme pe la ușile Judecătorilor.

Din Suseni. În aceeași zi și-a ținut adunarea ait cerc cultural învățătoresc în comuna Suseni. După serviciul divin sateini din această comună s'au adunat, în număr mare, la școală, unde s'a început serbarea. Dl inv. dir. Crăciun, președintele cercului, a deschis serbarea printr'o scurtă cuvântare. După aceea dl director Rotaru a executat numeroase cântări și declamări cu elevii școlii primare.

Din partea „Ăstreii” a vorbit dl președinte Dr. Nicoară, tratând despre obiceiurile rele, combătându-le prin argumente puternice.

Domnul Vișoiu, învățător, a vorbit despre folosul votului universal.

Din Reghin. Sâmbăta trecută (9 Martie) a sosit în orașul nostru dl profesor universitar Dr. Alexandru Borza dela Universitatea din Cluj, pentru a ținea două conferințe în numele asociației culturale „Extensiunea Universitară” din Cluj.

Sâmbăta seară dl profesor Borza a ținut o conferință în limba germană, pentru publicul sășesc din Reghin, vorbind despre „Mișcarea pentru protecția naturii în România”. Distinsul conferențiar a arătat cum a luat naștere această mișcare de protecție (apărare) a naturii în America, în țara mașinismului, unde s'au întâmplat cele mai niari pustiiri în natură, până când s'a ajuns la ideea că întregi ținuturi trebuiesc apărute împotriva pustiirii a tot ce este prețios și rar în natură. În acest scop s'au înființat în America mai multe parcuri. Ideea aceasta de apărare a naturii a trecut din America în Europa, unde deja mai multe țări pășesc pe țărmurile Americii; înființându-se și aici parcuri pentru păstrarea neatinsă a diferitelor comori rare ale naturii. Chiar și în țara noastră există o mișcare în acest sens și se nădăduște că în curând se va aduce și la noi o lege, care va cuprinde multe măsuri necesare pentru apărarea și păstrarea așa de bogatelor comori naturale de care dispune țara noastră. Conferința a fost însoțită de numeroase proiecțiuni.

Asistența a răsplătit cu vii aplauze interesanta conferință a dui profesor Borza.

În ziua vitoare (Duminică), seara, dl profesor Dr. Borza a ținut o a doua conferință, aceeași pentru publicul românesc din oraș. A vorbit despre viața socială a plantelor. Cu multă măiestrie și pe înțelesul tuturor conferențiarul a arătat, că nu numai în lumea oamenilor și a animalelor există o viață socială, ci această viață există și în lumea arborilor și a plantelor. În această privință ne-a făcut o largă și foarte interesantă expunere despre viața socială a unei păduri, descriindu-ne întreg procesul de naștere și dezvoltare a unei păduri.

Interesanta conferință a dui profesor Borza a ținut încordată atenția publicului timp de mai bine de o oră. La stârșit publicul a aplaudat călduros pe conferențiar, iar dl protopop Arion Popa, v. președintele desp. Reghin al „Ăstreii”, — în cadrul căreia s'a ținut această conferință — a mulțumit conferențiarului pentru foarte interesanta conferință, mulțumind totodată și „Extensiunii Universitare”, pentru că, an de an, ne trimite și nouă, celor din acest oraș, câteva raze de lumină prin conferințiarul său.

Știri

† **Horea Lupu**, cântor în Hodac, — tatăl dui Dr. Dumitru Lupu, medicul orașului Reghin, căruia și pe această cale îi transmitem condoleanțele noastre — a încetat din viață în anul al 70-lea al vieții.

Odihonească în pace!

Noua organizare a jandarmeriei. Asupra cuprinsului noii legi care privește organizarea jandarmeriei, dl subsecretar de stat D. R. Ioanțescu a făcut următoarele declarațiuni: Jandarmii vor fi recruiți de aici înainte numai pe baza terminării unei școli speciale. Pentru acest fapt, se va da o deosebită importanță pregătirii profesionale (meseriei lor) și ei vor deveni stabili în funcțiune. Activitatea lor se va reduce la paza ordinii pe sa-

te. — Această lege a menită a repara multele neajunsuri ce le vedem azi în jandarmerie.

Prizonierii români din Rusia. Cu ocazia călătoriei dui ministru plenipotențiar Carol Davila la Moscova, d-sa a discutat cu ministrul de externe rus Litvinov și o chestiune foarte interesantă, chestiunea zecilor de mii de prizonieri de războiu români, care se află și astăzi în Rusia și cari nu pot să se întoarcă în Patrie. Litvinov a declarat, că acești prizonieri ar avea toată libertatea să se întoarcă în țară. Ar fi de dorit însă, ca guvernul nostru să intervină pe toate căile, pentru ca suferințele Românilor din Siberia să înceteze și aceștia să fie redați familiilor lor.

Foia românească

„Sămătorul” citiți-o și abonați-o.

No. 888—1929. 734

Publicațiune de licitație.

Se aduce la cunoștință, că în ziua de 20 Aprilie 1929, la orele 11 a. m. în localul primăriei camera No. 2. se va ținea licitație conform art. 72-83 din legea contabilității publice, pentru furnizarea recvizitelor de scris și imprimatelor necesare primăriei pentru exercițiul 1929.

Condițiunile se pot vedea la contabilitatea primăriei orașului între oarele oficioase.

Sunt invitați amatorii cari doresc a lua parte la această licitație ca să și înainteze ofertele aparte pentru furniturile de mai sus, în plicuri sigilate și prevăzute cu garanția de 10% a prețului oferit până la orele 11 a zilei fixate. Reghin, la 5 Martie 1929.

Primar: (ss) I. Popescu.

Secretar: (ss) Graffius.

No. G. 407 Exec. 1928. 732

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul portărel prin această publică că în baza deciziei No. G. 2029 1927 a Judecătoria mixte Reghin în favorul reclamantului firma frați Deutsch reprezentat prin avocat Dr. Vasile Pop pentru incasarea creanței de 15000 Lei și accesorii se fixează termen de licitație pe ziua de 18 Martie 1929 orele 11 a. m. la fața locului în Reghin unde se vor vinde prin licitațiune publică: mobile de casă în valoare de 12 900 Lei în lipsă de concurenți și în caz de nevoie și sub prețul de estimare. Reghin, la 26 Februarie 1929.

Fülöp Géza portărel.

Poliția orașului Reghin.

No. 1744—26. II-1929

Ofițeri de rezervă!

În conf cu ord. 30.386—929 Cerc. R. Mureș, punem în vedere următoarele: Toți Ofițerii de rezervă combatanți și asimilați sunt obligați a se prezenta în cursul lunii Martie a. c. la Cercul R. Mureș pentru vizarea Carnetului Md. E. I.

Cei cari din motive bine de terminate nu se pot prezenta personal, vor trimite carnetul direct raportând în scris datele de mai jos:

1. Numele și Pronumele.
2. Gradul.
3. Anul, luna și ziua nașterii.
4. Unitatea din care face parte și No. carnetului Md. E. I. (Cei în trecere pe raza acestui Cerc vor arăta și Cercul căreia aparțin).
5. Dacă au sau nu echipamentul de campanie complet.
6. Profesunea civilă.
7. Adresa exactă (Strada și No)

Cei ce nu se vor supune dispozițiunilor de mai sus, adecă nu se vor prezenta personal și nici nu vor răspunde la toate datele de mai sus în scris, vor fi dați nesupuși și pedepsiți cu 15 până la 60 zile închisoare de către Consiliul de Războiu.

Polițai: T. Lascu.

Director: Toncean.

No. 887—1929. 735

Publicațiune de licitație.

Se aduce la cunoștință, că în ziua de 20 Aprilie 1929, în localul primăriei orașului Reghin camera No. 2, se va ținea licitație, conform art. 72-83 din legea contabilității publice, pentru furnizarea lucrului de faur și rotar, precum și potcovirea cailor dela ferma orașului pe anul 1929.

Condițiunile se pot vedea la contabilitatea orașului Reghin, între oarele oficioase.

Sunt invitați toți aceia, cari doresc a lua parte la licitație, ca să și înainteze în plicuri sigilate ofertele prevăzute cu garanția de 10% a prețului oferit, până la ora 10 a zilei fixate.

Reghin, la 5 Martie 1929.

Primar: (ss) I. Popescu.

Secretar: (ss) Graffius.

No. 1150 3—1928. 733

Publicație de licitație.

Subsemnatul portărel prin această publică, că în baza deciziei No. 13473—1927 a Judecătoria mixte Reghin în favorul reclamantului Băncii Mureșiana reprezentat prin avocat Dr. Ioan Harșia pentru incasarea creanței de 5000 Lei și accesorii se fixează termen de licitație pe ziua de 14 Martie 1929 orele 3 p. m. la fața locului în Idicel unde se vor vinde prin licitațiune publică: judiciară: casa, vaca, vișel și 2 clăie de fân în valoare 10 500 Lei. În lipsă de concurenți și în caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Reghin, la 19 Februarie 1929.

Fülöp Géza, portărel.

No. 568/3—1928. 731

Publicație de licitație.

Subsemnatul portărel prin această publică, că în baza deciziei No. G. 1769—1928 a Judecătoria mixtă Reghin în favorul reclamantului Fonciera S. A. de Asig. Gen reprezentat prin avocat Dr. Eugen Truția pentru incasarea creanței de 6839 Lei și accesorii se fixează termen de licitație pe ziua de 18 Martie 1929 orele 11 a. m. la fața locului în Reghin unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară: mobile de casă în valoare de 12 500 Lei. În caz de nevoie și sub prețul de estimare. Reghin, la 25 Februarie 1929.

Fülöp Géza portărel.

Primăria orașului Reghin.

No. ad. 427—1929. 737

Publicație de licitație.

Având în vedere, că licitația ținută în ziua de 2 Martie 1929, cu privire la facerea tablelor de reclamă pentru străzile orașului, conform publicației de licitație No. 427—1929 din 23 Ianuarie, inserată în gazeta Oficială a județului Mureș No. 3 din 9 Februarie a. c., n'a avut rezultat, se va ținea conform Art. 79 din Legea contabilității publice a două licitație în ziua de 23 Martie a. c. cu aceleași condițiuni.

Ofertele se vor înainta în 23 Martie a. c. dela orele 8-10 a. m. în localul Primăriei orașului Reghin, camera No. 8

Reghin, la 2 Martie 1929.

Primar: I. Popescu.

Secretar: Graffius.

No. 889—1929. 736

Publicațiune de licitație.

Se aduce la cunoștință publică, că în ziua de 20 Aprilie 1929, în localul primăriei orașului Reghin No. 2, se va ținea licitație conform art. 73-83 din legea contabilității publice pentru tăiatul aproximativ alor 700 metrii sterii lemne de foc esență tare, necesare pentru încălzitul localurilor primăriei, pe iarna anului 1929/1930.

Informții se pot lua la contabilitatea primăriei orașului între oarele oficioase.

Sunt invitați toți aceia, cari doresc a lua parte la acesta licitație, ca să și înainteze ofertele în plicuri sigilate și prevăzute cu garanția de 10% a prețului oferit, până la ora 9 a zilei fixate. Reghin, la 5 Martie 1929.

Primar: (ss) I. Popescu.

Secretar: (ss) Graffius.